

Fagopposisjonen av 1911 og dens aktualitet i dag.

Taler

Harald Berntsen

Dato

10 november 2011

Sted

Trondheim

Omstendigheter

LO i Trondheims jubileumsseminar

- 1 Den 12. november for snart 100 år sia kom altså fagorganiserte her i byen
sammen på et fellesmøte i regi av den tids LO i Trondheim - den snaut ett år
gamle Trondhjem faglige samorganisasjon. Møtet diskuterte Martin Tranmæls
forslag til et fullstendig program for den opposisjonen som han gikk i spissen for
5 å danne innen LO. Utkastet lød som følger:

"Møtet uttaler at den faglige situasjon nu kræver at organisasjonsarbeidet legges
på et mer revolusjonært grunnlag enn før. I henhold hertil peker møtet på som
nærliggende opgaver:

10

A 1) De skriftlige, bindende overenskomster avskaffes. 2) Forsikringsvesenet
sløifes. B 1) Som kampmidlerbenyttes i første rekke: 1) Streik. 2) Sympatistreik.
3) Boikott. 4) Obstruksjon. 5) Sabotasje. 6)Kooperasjon. C)
Organisasjonsformene endres derhen: 1) At Landsorganisasjonen gjøres til det
15 sentrale, fellesnevneren. 2) Denne inndeles i departementer svarende til de store
industrier, altså industriforbund. 3) Der opprettes lokale samorganisasjoner som
bl. a. varetar den lokale agitasjon og gis innflytelse på fastsettelse av
arbeidsvilkårene."

20

Programmet blei først vedtatt på to videre diskusjonsmøter, som fant sted 19.
november og 2. desember. På enda et møte 8. desember, etter at LOs formann
Ole O. Lian hadde besøkt Trondheim med et foredrag, blei det faktisk forkasta
med 181 mot 164 stemmer. Likevel samla det snart flertallet av byens
fagorganiserte. Det fikk navnet Trondheimsresolusjonen og blei med mindre
25 endringer program for den fagopposisjonen som først formelt blei stifta som
landsomfattende organisasjon i 1913, men som seinere er kalt Fagopposisjonen
av 1911.

30 De fagorganiserte i Trondheim hadde allerede sjøl lokalt samme år, 22. januar
1911, realisert forslaget om å danne lokale samorganisasjoner som skulle samle
alle arbeidere ut fra deres felles klasseinteresser på tvers av ulike yrker og faglige
kvalifikasjoner. Denne modellen vant etter hvert vant fram i hele landet - om
ikke helt etter fagopposisjonens program. Organiseringa av arbeiderne i
35 industriforbund, det vil igjen si som klasse og ikke lenger etter fag, blei fra og
med 1924 delvis gjennomført i LO. Alle arbeidere på for eksempel Norsk
Hydro på Rjukan, som tidligere hadde vært organisert i ulike forbund ut fra
hvilke fag de utøvde eller var ufaglærte, blei nå samla i ett nytt forbund for hele
den elektrokjemiske og -metallurgiske industrien, Norsk Kjemisk
40 Industriarbeiderforbund.

For å forstå hvorfor Trondhjemsresolusjonen og fagopposisjonen blei til og
etter hvert vant fram i hele den faglige og politiske arbeiderbevegelsen, samt i
hvilken grad den er aktuell i dag, er det nødvendig å gi et riss av den bakgrunnen
45 den oppsto på.

Fra gjennombruddet på 1880-tallet var den moderne arbeiderbevegelsen i
Norge grovt sagt dominert av håndverkere i de store byene med Kristiania i
spissen. Omkring 1905 blei denne dominansen brutt av en ny tungindustriell
50 revolusjon basert på utvinning av elektrisitet av vannkraft og utenlandsk
overflodskapital. For å gjøre en lang historie kort lå denne utviklinga til grunn
for at i løpet av bare to fattige år fra 1905 til 1907 økte LOs medlemstall fra 10
000 til nærmere 40 000. Hele 25 av de 40 tusen var ufaglærte anleggs- og
fabrikkarbeidere som ikke slapp inn i de gamle dominerende fagforbunda, men
55 bare kunne komme med i LO gjennom det tidligere veiarbeiderforbundet, som
nå hadde tatt navnet Norsk Arbeidsmannsforbund. Tungindustrialiseringa og
hele den øvrige moderniseringa av næringsliv og kommunikasjoner som fulgte
med, fortsatte helt fram til etter første verdenskrig. I 1920 hadde LOs
medlemstall nådd et foreløpig høydepunkt på nærmere 160 000 eller blitt
60 nesten 16-dobla på de 15 åra fra 1905.

Veksten i LO førte til at landets organiserte arbeidsgivere i Norsk
Arbeidsgiverforening ikke lenger kunne gjøre seg håp om å kvele den moderne
fagbevegelsen i fødselen. Fra og med 1907 anerkjente de arbeidernes rett til å
65 svare på grunnlaget for den moderne kapitalistiske økonomien, det private
eiendomsmonopolet på produksjonsmidler, med gjennom fagorganisering å

danne et monopol på arbeidskraft. Det vil si: De ga etter for LOs krav om landsomfattende tariffavtaler, aller først med å inngå den banebrytende

70 Verkstedsoverenskomsten med Jern- og metallarbeiderforbundet. I likhet med alle tariffavtaler var også denne overenskomsten og de andre landsomfattende avtalene som fulgte, et kompromiss - det første store klassekompromisset i kapitalismens historie i Norge. For å oppnå de innrømmelsene som avtalene innebar fra arbeidsgiverne, måtte arbeiderne gi sinekonsesjoner. De måtte
75 anerkjenne at arbeidsgiverne i kraft av den private eiendomsretten til produksjonsmidlene hadde styringsretten i produksjonen. Og de måtte gå med på at avtalene skulle gjelde for så lenge som fire år av gangen, og på at det skulle være fredsplikt i avtaleperiodene.

80 De landsomfattende bindende overenskomstene, som i første omgang representerte et avgjørende skritt framover for arbeiderne, blei dermed etter hvert opplevd som en hemsko av flere og flere. De betydde jo at arbeiderne ga avkall på muligheten til å utnytte den økonomiske veksten og den økende knappheten på arbeidskraft til å kjempe seg til bedre lønns- og arbeidsforhold, i
85 det minste til å kompensere prisstiginga som fulgte med de gode konjunktorene.

Det var den økende misnøyen med denne utviklinga - og med de nye fireårige tariffavtalene som blei inngått i 1911 - som lå til grunn for

90 Trondhjemsresolusjonens krav om å få avskaffa de bindende overenskomstene til fordel for kamp fra dag til dag for bedre lønns- og arbeidsforhold, samt for økt bestemmelsesrett for arbeiderne, på bekostning av arbeidsgivernes styringsrett. Dette kravet appellerte ikke minst til arbeiderne på de helt nye industristedene som vokste fram i tidligere ofte helt avsidesliknende distrikter
95 der det fantes vannkraftforekomster, som Odda innerst i Sør fjorden i Hardanger eller Rjukan i den folketomme Vestfjorddalen midt inne i Telemark.

Trondheim var jo slett ikke et slikt moderne tungindustrielt sted. Men byen og
100 dens arbeiderbevegelse tok sterkt preg av utbygginga av Dovrebanen. Til dette anlegget strømte det til arbeidere fra fjern og nær, blant andre syndikalistisk orienterte svenske rallarer som fant arbeid i Norge etter å ha blitt svartelista hjemme etter nederlaget i den svenske storstreiken i 1909.

105 Den som framfor noen ga de mer eller mindre syndikalistiske svenskene og

andre rallarer innflytelse og gjorde Trondheim til arnestedet for fagopposisjonen, var Martin Tranmæl, som allerede i ei årrekke hadde arbeida systematisk for å fremme ei ny og mer pågående utenomparlamentarisk linje i norsk arbeiderbevegelse og med å bygge ut arbeiderorganisasjonene i hele Trøndelag.

Tranmæl var født i Melhus like sør for Trondheim i 1879. Innimellom sin uoppslitelige innsats for å styrke arbeiderorganisasjonene hjemme foretok han som malersvenn ei rekke, det vi kan kalle dannelsesreiser rundt i verden for å studere og dra lærdom av andre lands arbeiderbevegelse. Gjennom to opphold i USA - i 1900-02 og 1903-05 - blei han påvirka av syndikalistiske og antiparlamentariske strømninger som i 1905 samla seg i en ny faglig organisasjon, IWW (International Workers of the World). I motsetning til den tidligere etablerte amerikanske fagorganisasjonen AFL (American Federation of Labour), var IWW åpen for ufaglærte arbeidere, ofte innvandrere fra Øst- og Sør-Europa, der anarko-syndikalismen allerede sto sterkt. Ved stiftelsen blei IWW delt inn i 13 "industrielle departementer" (jfr. Trondhjemsresolusjonen) med lav innmeldingsavgift. I følge Edvard Bull var og blei IWW et forbund av ufaglærte "uamerikanske" arbeidere.

Mens IWW fra og med 1908 blei mer og mer konsekvent syndikalistisk og anti-politisk, kom Tranmæl aldri til å mene at arbeiderne skulle gi blaffen i parlamentarisk eller annen politisk kamp om statsmakta, bare - fram til begynnelsen av 1930-tallet - at den parlamentariske og øvrige partipolitiske virksomheten var mindre viktig enn den faglige. Som historikeren Jorunn Bjørgum ettertrykkelig har påvist i ei doktorgradsavhandling, mente han at fagbevegelsen til gjengjeld ikke skulle begrense seg til å løse snevert faglige og økonomiske oppgaver, men underordne disse oppgavene under den revolusjonære kampen for å erstatte kapitalismen med sosialisme.

De reine syndikalistene var anarkister og motstandere av enhver stat. De ville gjennomføre sosialismen ved hjelp av den såkalt ekspropriative generalstreiken, som i ett slag skulle oppheve staten og innføre felleseiendom til produksjonsmidlene ved at fagorganisasjonen, produsentenes egen sammenslutning, tok over hele samfunnsstyringa. Martin Tranmæl og den opposisjonen han sto i spissen for også i Arbeiderpartiet kan kalles halv-syndikalist når de vant flertallet på partilandsmøtet i 1918 og fikk gjennom at sosialismen skulle gjennomføres ved "massestreik" og ikke lenger ved å vinne

flertall i parlamentariske valg - det vil si: Gjorde fagorganisasjonen til arbeidernes fremste, politisk-revolusjonære redskap, men uten å gi avkall på partiet som et underordna tilleggsredskap.

- 150 Uansett slike nyanser tok Tranmæl og den øvrige fagopposisjonen tydelig mønster av IWW når de ville ha slutt på den organisatoriske inndeling av fagbevegelsen etter faglige kvalifikasjoner og erstatte den med ei organisering ut fra felles klasseinteresser på tvers av yrkesgrensene, i "departementer etter de store industrier", industriforbund, foruten i lokale faglige samorganisasjoner.
- 155 Samtidig har det vært en utbredt misforståelse at Tranmæl og fagopposisjonen var anti-sentralistiske når de ville gi makta tilbake til medlemmene. Trondhjemsresolusjonen ville tvert om gjøre Landsorganisasjonen til "det sentrale, fellesnevneren", nettopp som uttrykk for arbeidernes felles klasseinteresser og på bekostning av snevrere fag- og andre særinteresser.

160

Når disse tankene vant økende innpass i både fagbevegelse og parti, var det fordi de var egna til å gi løsninger på presserende problemer som arbeiderbevegelsen sto overfor, i Trondheim og i landet som helhet.

- 165 Nødvendigheten av klasseorganisering framfor snever fagorganisering hadde lokalt vist seg tydelig i de mange konfliktene i bygningsindustrien i 1910. I ei oppsummering av disse konfliktene pekte Martin Tranmæl på at arbeidsgiverne hadde klart å underordne lokale og faglige særinteresser under sine felles klasseinteresser ved å kople konfliktene i Oslo og Trondheim sammen.
- 170 Oppdelinga i fagforbund hadde derimot svekka arbeiderne. Murerstreiken i Trondheim hadde riktig nok vært effektiv på den måten at streikebryteri nesten ikke hadde finni sted, men ikke på andre måter. Da streiken starta, var murerne nemlig ferdig ned ei rekke større arbeider, og andre bygningsarbeidere fullførte det ene huset etter det andre fordi de sto i andre forbund og var bindi av andre
- 175 tariffar. Der viktige murararbeider ikke var ferdige, gikk de over til å støpe bygningene i stedet for å mure dem. Dermed blei ikke arbeidsgiverne ramma hardt nok av streiken. Arbeidet som andre arbeidere utførte, virka som "faktisk og praktisk streikebryterarbeide", slo Tranmæl fast. Konklusjonen som han trekte av dette, var at det var nødvendig å gå over til
- 180 industriforbundsorganisering - også i bygningsindustrien der murersvennene hadde sitt eget murerforbund mens murararbeiderne sto i Arbeidsmannsforbundet.

185 Men industriforbund var ikke nok. For å få til sympatiaksjoner som blei
nødvendige, måtte fagbevegelsen befestes ved at Landsorganisasjonen blei det
virkelig sentrale (slik det kom til å hete i Trondhjemsresolusjonen) og forbunda
blei mer reint administrative og rådgivende, på linje med de enkelte
departementa i staten. Slik - nærmest som en forbundsløs organisasjon - kunne
190 LO bli en enhetlig kamporganisasjon.

En annen lokal affære som lå til grunn for Trondhjemsresolusjonen, var LO-
sekretariatets behandling av streiken ved Løkkens Verk fra 1909. De streikendes
stilling var svekka på grunn av at bedriften klarte å holde det gående ved hjelp av
195 streikebrytere. På LO-kongressen i 1910 kritiserte Trondheimsrepresentantene
sekretariatet for å ha isolert de streikende Løkken-arbeiderne i stedet for å
iverksette sympatiaksjoner for dem. Ved Trondhjems mekaniske verksted hadde
arbeiderne omvendt fortsatt å bygge maskiner for Løkken Verk, etter at de
hadde fått pålegg fra LO-sekretariatet om ikke å stoppe denne produksjonen.
200 Trondheimsrepresentantene slo fast at sekretariatet dermed i praksis hadde
godkjent streikebryterarbeid, og ville ha slutt på slikt i framtida. De ville kort
sagt ha mer klassesolidariet, på tvers av fag- og yrkesskiller.

Fagopposisjonens linje for å supplere streikevåpnet med andre og nye
205 kampmidler som sympatiaksjoner og boikott blei seinere kraftig styrka under
den uforsonlige arbeidskampen ved Piene Mølle i Buvika utafor Trondheim i
1913, der den streikende fagforeningssekretæren blei skutt og drept av en
streikebryter. Svaret fra andre arbeidere i Trøndelag var å skjerpe den boikotten
som allerede var i gang mot mølla i Buvika, ikke bare direkte mot mjølet derfra,
210 men mot alle som forhandla det. Bakersvennene nekta å bruke mjølet, og nå
gjennomførte arbeiderne ved Trondhjems mekaniske verksted en konsekvent
boikott av alle reparasjoner på mølla. Dette var i ferd med å utløse en
storkonflikt som regjeringa fikk stoppa ved å gripe inn med mekling, som endte
i et forlik. Buvikkonflikten kom til å bety et gjennombrudd for boikotten som
215 kampmiddel i Norge, skreiv Edvard Bull i hovedoppgaven sin om trønderne i
norsk arbeiderbevegelse.

Fra 1927 satte LO i gang en offensiv for å organisere tidligere ikke-organiserte
arbeidergrupper som skog- og landarbeiderne og hotell- og
220 restaurantarbeiderne. I denne offensiven blei sympatistreik og boikott
avgjørende kampmidler for å få gjenstridige arbeidsgivere til å godta arbeidernes
rett til å organisere seg og til å underskrive tariffavtale. Svaret fra det borgerlige

225 flertallet på Stortinget var i 1933 å vedta en lov som gjorde ulovlig å bruke nettopp disse kampmidlene for å tvinge gjennom tariffavtale på bedrifter med ti eller færre ansatte.

Denne typen lovgiving har i våre dager fått sin renessanse blant anna gjennom den dommen som EF-domstolen for noen år tilbake felte mot det svenske
230 bygningsarbeiderforbundet i den såkalte Lavalsaka. I dommen heter det at blokade for å tvinge fram tariffavtale med et utenlandsbasert selskap på oppdrag i Sverige hindrer på urimelig måte den frie flyten av tjenester og arbeidskraft, og er derfor ulovlig.

235 Fagopposisjonens 100 år gamle paroler om å supplere og støtte opp om streikevåpnet med sympatistreiker og boikott har i løpet av de siste åra fått ny aktualitet på grunn av at flere arbeidsgivere har begynt å nekte å innfri krav om opprettelse av tariffavtale, i flere tilfelle på et tydelig Fremskrittsparti-ideologisk grunnlag.

240 Et eksempel på at det kan være svært uheldig ikke å huske Trondhjemsresolusjonen var den tre måneders lange streiken som seks organiserte arbeidere i 2010 dreiv forgjeves for å oppnå tariffavtale ved maskinentreprenørfirmaet Åsmund Pettersen & Sønn på Jevnaker, som
245 fortsatte virksomheten ved hjelp av streikebryteri. Først alt for seint vurderte ledelsen i Arbeidsmannsforbundet å gå til sympatistreik hos leverandører til Åsmund Pettersen, og de streikende ga opp og gikk tilbake til arbeidet ei uke før sympatistreik endelig var varsla.

250 Et eksempel på det motsatte var den boikotten som sjåførene i NNN og i Transportarbeiderforbundet høsten 2010 erklærte at de ville gjennomføre av vareleveranser til konsertstedet Rockefeller i Oslo, begrunna med den arbeidsmessige påkjenninga det ville være å brøyte seg vei forbi streikevaktene i en streik for tariffavtale på stedet. Dette bidro sterkt til at arbeidsgiveren snart ga
255 etter og gikk med på å undertegne tariffavtale med de organiserte hotell- og restaurantarbeiderne.

Nok et positivt eksempel blei streiken som 19 organiserte arbeidere måtte føre i to måneder fra 26. november 2010 ved utstyrsbedriften Bekken og Strøm, som
260 på grunnlag av reint ideologisk motstand mot kollektivavtaler nektet å innfri kravet om tariffavtale. Også her kom sympatiaksjonene hurtigere i gang enn

overfor Åsmund Pettersen & Sønn på Jevnaker. Trondheim kommune gikk i spissen ved å følge en parole til bedriftskundene om å slutte å kjøpe arbeidsklært og verneutstyr fra bedriften. Norsk Transportarbeiderforbund varslet snart
265 såkalt betinga sympatistreik ved ei rekke godsterminaler fra torsdag 13. januar 2011, det vil si stans i transport av varer til og fra Bekken og Strøm, men ikke i det øvrige godsarbeidet for andre kunder.

Denne sympatistreiken blei som kjent utsatt til 27. januar fordi bedriften reiste sak for tingretten for at aksjonen ville være i strid med boikottloven og med EØS-regler og dermed ulovlig. Påstanden var at dommene i EF-domstolen i den svenske Laval-saka og den finske Viking Line-saka har vist at hvis arbeiderne bruker kollektive kampmidler til å tvinge gjennom forhold som er i strid med de
275 fire såkalt grunnleggende frihetene i EU, blant andre den frie flyten av arbeidskraft og av andre varer, vil det være ulovlig.

Transportarbeiderforbundet svarte med å erklære at det ikke ville gå på tvers av en dom i tingretten i samsvar med bedriftens påstand, men møte den med en generell arbeidsnedleggelse på alle godsterminaler i solidaritet med de streikende.
280 Dermed var det solidariteten blant arbeidsgiverne som ville bli satt på prøve, og det kunne komme til å utvikle seg til et generaloppgjør om kollektive tariffavtaler. Mye tyder på at det var denne viljen hos transportarbeiderne til å gå til en utvida sympatiaksjon og ta et slikt generaloppgjør som fikk tingretten til å felle dom i arbeidsgiverens disfavør, og som dermed tvinga Bekken og Strøm i
285 kne.

Også under tariffoppgjøret i 2010 viste behovet for å supplere streikevåpnet med sympatiaksjoner og boikott seg ytterligere aktuelt ved flere anledninger.
290 Bakgrunnen er på den ene sida dels de siste tiåras økende privatisering og konkurranseutsetting av offentlige virksomheter, dels outsourcinga - på norsk: utskillinga - av flere og flere virksomheter utenom den såkalte kjernevirksomheten i private bedrifter, på den andre sida den enorme veksten i bemanningsbyråbransjen etter Stortingets opphevelse fra 2000 av det tidligere
295 lovforbudet mot privat arbeidsformidling og mot ut- og innleie av arbeidskraft. Dette er to prosesser som henger nøye sammen, og som styrker hverandre gjensidig.

I hotell- og restaurantbransjen har de to prosessene ført til at reinhold og
300 stuepikevirksomhet i det hele tatt er blitt satt ut til bemanningsbyråer som ISS,

og reinholdere og stuepiker kan dermed ikke lenger være organisert i Fellesforbundet, der Hotell- og restaurantarbeiderforbundet er gått inn, men blir medlemmer av Norsk Arbeidsmannsforbund. Ved tariffoppgjøret i 2010 tok Arbeidsmannsforbundet deler av disse medlemmene ut i en streik som mange kunder enkelt og greit gjorde ganske virkningsløs ved å leie inn nye reinholdere fra andre bemanningsselskaper som ikke var berørt av streiken. Da streikende reinholdere raste over dette og så på det som det streikebryteriet det praktisk og moralsk sett var, og ville stoppe det ved hjelp av aksjoner, fikk de beskjed fra ledelsen i Arbeidsmannsforbundet og i LO at det kunne de ikke gjøre. Det ville nemlig ramme kundene som en uskyldig tredjepart, og det dreide seg ikke om streikebryteri.

Den samme problemstillinga gjorde seg gjeldende i den streiken som Transportarbeiderforbundet i samme oppgjør førte i ei rekke transportselskaper for en omfangsbestemmelse som skulle trekke opp grenser for hvilke arbeid som kunne utføres av bedriftens egne ansatte og av innleide sjåførere, og for tariffbestemmelser for innleid arbeidskraft. Det endte med at Lars Johnsen erklærte (i Klassekampen 27. mai 2010) at streikeretten var i fare når de streikende blei fratatt retten til å blokere ukollegial opptreden, det vil si moralsk streikebryteri, som uorganiserte dreiv med. Han tenkte da på situasjonen både på godsterminalene og i reinholdsbransjen der både Arbeidsmanns- og

Transportarbeiderforbundet var gjort maktesløse. De kunne hindre selskaper som medlemmene var ansatt i, å utføre arbeid, men ikke at kundene hyra inn konkurrerende selskaper til å ta over arbeidet. Posten Norge, som eide transportbyrået Bring, der Transportarbeiderforbundets medlemmer var i streik, hadde bare overtatt store mengder gods fra sitt eget datterselskap, og tjente på denne måten - uten å bryte noen lov eller avtalt regel - gode penger på streiken i datterselskapet.

Etter streiken i 1998 var Transportarbeiderforbundet dømt til store bøter for å ha blokkert transport som blei utført av andre transportører enn det selskapet som var i streik. Etter det hadde forbundet lagt om taktikken, og la i stedet til rette for at det var tillatt å finne alternative transportører, som dermed ville ta over markedsandeler fra de transportørene som var i streik. Dette var ingen ideell situasjon, sa Lars Johnsen. En burde kunne blokere i en konflikt, sa han, men Transport ville ikke bruke mer av medlemmenes penger på å betale bøter til arbeidsgiverne.

Samtidig tok Johnsen til orde for at de problemene som dette reiste, måtte diskuteres grundig og bli løst på en måte som ikke gjorde det mulig å utføre ytterligere streikebryteri av denne sorten ved neste korsvei, det vil si neste tariffoppgjør. Dette neste tariffoppgjøret, i 2012, står allerede for døra. Men er diskusjonen ført, og har den endt i klare handlingsalternativer? Fins det i det hele tatt streiker som ikke rammer tredjepart? Og skal fagbevegelsen tillate et mer og mer utbredt streikebryteri fordi den ellers vil ramme tredjepart? Hva blir konsekvensen for fagbevegelsen hvis den for alvor godtar at arbeid av uorganiserte eller andre som ikke er med i en streik, fritt skal kunne utføre det arbeidet som er nedlagt? Fins det noen annen vei ut av dette enn å arbeide for å samle kreftene bak samla aksjoner mot dette som er så sterke at motparten må bøye seg og ikke våge å legge ned påstander om bøter?

En annen diskusjon som nødvendigvis må føres, er hvordan veksten i og de økende utfordringene fra bemanningsselskapene skal møtes. Er det nok å fortsette arbeidet for å organisere og få oppretta tariffavtaler for de ansatte i disse byråene? Eller må en ta opp agitasjonen og arbeidet for på lengre sikt å få gjeninnført lovforbudet mot privat arbeidsformidling og mot ut- og innleie av arbeidskraft? Samt bestemme seg for å reise en effektiv motstand ikke bare mot privatisering og konkurranseutsetting av offentlig virksomhet, men også mot videre utskilling i det private?

Eksplosjonen i bemanningsbransjen splitter ikke bare opp de gamle arbeiderkollektiva og legger til rette for en gjenoppstandelse av det gamle kontraktørvesenet med dets økende konkurranse arbeiderne imellom, inkludert streikebryteri. Det fører også til en økende intern organisasjonskamp mellom de ulike forbunda i LO om medlemmer, som går helt på tvers av fagopposisjonens gamle paroler om industriforbund og om LO som en sterk sentralisert organisasjon. Ett eksempel er kampen mellom Fellesforbundet og Arbeidsmannsforbundet om de utskilte reinholderne og stuepikene, et anna kampen mellom Fagforbundet og Transportarbeiderforbundet om personell som arbeider i konkurranseutsatt eller privatisert kollektivtransport, et tredje kampen mellom Transportarbeiderforbundet og Postkom om medlemmene i Bring når Posten helt og fullt tar over sitt eget datterselskap og dermed kan erstatte de Bring-ansattes tariffvilkår med nye og langt dårligere avtaler, et fjerde eksempel er kampen mellom Herøya Arbeiderforening og en lokal avdeling av Fellesforbundet om medlemmene i en bedrift som opprinnelig blei skilt ut fra

380 Norsk Hydro, men som nå blant anna driver bygningsarbeid rundt omkring på oppdrag utafor Hydros gamle industritomt på Herøya.

Dyktige ledende folk i det aktive ungdomsutvalget i IndustriEnergi har gått inn for å møte utfordringene og få slutt på den interne organisasjonskampen ved å
385 støtte det gamle forslaget om et forbundsløst LO, noe som ligger nært opp til Trondhjemsresolusjonen. Lederen i Fellesforbundet, Arve Bakke, gjenreiser på en måte den gamle industriforbundstanken med å gå inn for konsekvent vertikale tariffavtaler til erstatning for de horisontale, mens Transportarbeiderforbundet holder fast på de horisontale. Samtidig pågår det
390 en mer langsom prosess mot et forbundsløst LO i form av ei økende samling av de enkelte gamle LO-forbunda i nye og større fellesforbund.

Jeg er ikke i stand til her å komme med bestemte standpunkter i de viktige organisasjonsspørsmåla som dette reiser. Men fagbevegelsen kommer ikke
395 utenom - i den gamle fagopposisjonens fordomsfrie ånd - å ta den ubehagelige debatten om dem og gjøre de nødvendige vedtak hvis den skal overleve de stadig hardere angrepa som i de kommende åra vil bli retta mot en enhetlig fagbevegelse og det sentraliserte monopolet på arbeidskraft som den representerer. Det bakholdsangrepet som de borgerlige partia og arbeidsgiverne
400 har utnytta Addeco-skandalen til å rette mot dette monopolet i arbeidstidsspørsmålet, er bare en liten forsmak på det som venter hvis de borgerlige partia skulle vinne valget i 2013.

Kilde
405 www.lokal.lo.no

Emner
Arbeiderbevegelsen, Jubileumstale, LO

URI
410 <https://www.virksommeord.no/tale/fagopposisjonen-av-1911-og-dens-aktualitet-i-dag>

415